

Német nyelv és irodalom 1-2. osztály

Az általános iskola alsó tagozatán a német nyelv és irodalom tantárgy elsődleges célja a német nyelvű kommunikációs képességek fejlesztése, és az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása. A nyelvi képességek fejlesztése nem csak cél, hanem eszköz is a személyiség harmonikus fejlődéséhez, a kognitív és érzelmi fejlődéshez.

A nyelvi nevelésnek kisiskolás korban is alapvető szerepe van a kulcskompetenciák kialakításában, fejlesztésében, mert erre építve, ez által válik lehetővé a kultúra aktív befogadása, a társas-társadalmi érintkezés, az identitás kialakulása, az önálló ismeretszerzés és a tanulás.

A német nyelv és irodalom tantárgy további fontos feladata a szóbeli és az írásbeli kommunikáció önálló és kreatív, integrált használatának elsajátíttatásához szükséges alapvető képességek intenzív fejlesztése, illetve a nyelvhasználat adekvát, tanulói tevékenységekre épülő, folyamatos gyakoroltatása.

A kor szükségleteinek és a társadalom elvárásainak megfelelően az alsó tagozaton a tantárgy középpontjába a kerettanterv – mint kiemelt területet – a beszédkézség, az olvasás-szövegértés képességének fejlesztését helyezi. Hangsúlyozni szeretnénk, hogy az olvasás és az írás képességének elsajátítása kulcs az önálló tanuláshoz, a szaktantárgyak német nyelven történő tanulásához (bővített nyelvoktató forma esetén), majd pedig a boldoguláshoz a mindennapi életben.

A kisiskolások az iskolai tanulmányaik megkezdésekor különféle szinten birtokolják és használják a német nyelvet. Az első iskolai években a nemzetiségi tanító feladata a nyelv alapjainak elsajátíttatása, azok gyakoroltatása a különféle kommunikációs helyzetekben, illetve a szorongásmentes, motivált nyelvi fejlődési környezet megteremtése. A játékos, önkifejező gyakorlatok lehetőséget teremtenek a kreativitás, a másik megértésének igényére, a képességek fejlesztésére.

Az irodalmi nevelés elsődleges feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése.

A különféle kommunikációs helyzetekhez kapcsolódó tevékenységek kedvező feltételeket teremtenek az önálló tanulás képességeinek célirányos fejlesztéséhez, az ismeretfeldolgozás technikáinak megismeréséhez és gyakorlásához.

A gyerekek az iskolába lépés előtt – szerencsés esetben – először a szűkebb környezetükben, majd az óvodában sajátítják el a német nyelvet. A tantárgy feladata ebben az esetben ennek a többnyire passzív nyelvtudásnak a formálása, a nyelvi

tudatosság fejlesztése.

Az 1. évfolyam középpontjában a szóbeli kommunikáció áll, az írás és az olvasás elsajátítása csak 2. osztályban kezdődik.

Az anyanyelvi nevelés területeit arányosan kell fejleszteni, s el kell érni, hogy a különböző területek képességfejlesztése és ismeretanyaga egységet alkosson. Kiemelt feladat a szókincs gyarapítása, amely a gyermeki spontán alkotóképességre és a játék örömére alapozva valósul meg.

Az önálló tanulás képességének megalapozásához szükséges a tanulók önálló, kreatív és magabiztos feladatvégzésének kialakítása és bátorítása. Ennek legfőbb eszköze a folyamatos, egymásra épülő és differenciált egyéni vagy csoportos tevékenységtípusok bevonása a pedagógiai folyamatba. Ugyancsak fontos az egyéni tanulási stílus alakulásának támogatása, a hatékony tanulási szokások megerősítése.

1. osztály

Témakör	Szóbeli szövegértés	Javasolt óraszám: 30
Tanulási eredmények	A hangok érthető artikulációja, helyes kiejtés. A szöveg értelmezése képek és más illusztrációs eszközök megfeleltetésével.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
Érthető, artikulált beszéd, helyes kiejtés alkalmazásának kialakítása a mindennapi beszédben. Megszokott tanórai helyzetekben ismert nyelvi eszközök alkalmazása. Törekvés a megértésre. Párbeszéd kommunikációs helyzetekben egyetértés, elutasítás kifejezése egyszerű nyelvi eszközökkel. Szóban elhangzó gyakori német és magyar fordulatokat a másik nyelven megérteni.		
Fogalmak	Hangsúly, hanglejtés, ritmus, információ.	
Javasolt tevékenységek	Az utánzás elve alapján szavak és kifejezések hangoztatása, a nyelv folyamatos jelenléte céljából. Képekről szavakat és rövid állításokat mondani, tanári kérdésekre reagálni. Szó-és képkártyák párosítása.	

Témakör	Szóbeli szövegek alkotása	Javasolt óraszám: 10
Tanulási eredmények	A német nyelvű szóbeliség legalapvetőbb normáinak megismerése. A korosztálynak megfelelő kommunikáció.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		

Párbeszédes kommunikációs helyzetekben egyetértésének, valamint elutasításának hangot adni.	
Fogalmak	Betű, hang, szó, mondat, szöveg.
Javasolt tevékenységek	Adott témában kérdések alapján egyszerű nyelvi eszközökkel reagálni.

Témakör	A tanulási képesség fejlesztése	Javasolt óraszám: 10
Tanulási eredmények	Játékos tanulásszervezési feladatokkal tanulási stratégiák kialakítása. Az önálló tanulás első lépéseinek megalapozása hagyományos és nyitott oktatási formák módszerein keresztül. Az információhordozók és az információs média használata.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
A szókincset a tanult technikákkal (szó- vagy képkártyák, gyakorlatok, játékok használatával stb.) gyakorolni.		
Fogalmak	Információ, szókérdő, rendszer.	
Javasolt tevékenységek	Szókérdőket készíteni és használni. Ismert tartalmakat vizualizálni. Másokat a tanulásban, feladatmegértésben segíteni.	

Témakör	Anyanyelvi kultúra	Javasolt óraszám: 112
Tanulási eredmények	Szókérdő és ismeretek elsajátíttatása a tanulók mindennapjaihoz kapcsolódó témakörök alapján. A korosztálynak megfelelő tájékozottság a témakör és a résztémák kapcsán. A szókérdő elsajátítása és feldolgozása. A szókérdő aktivizálása adekvát helyzetekben szemléltető eszközök segítségével.	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>Mások rövid, egyszerű nyelvi közléseit követni és verbálisan vagy nonverbálisan azokra reagálni.</p> <p>Az alábbi témakörökben a korosztálynak és nyelvi szintnek megfelelő szókérdőkészlet elsajátíttatása:</p> <p><i>A. Személyes életvitel:</i> A tanuló személye, rokoni kapcsolatok: Bemutatkozás, ismerkedés Család, családtagok Test és testápolás Ruházat</p> <p><i>B. Társadalmi élet:</i> Kapcsolatfelvétel: üdvözlés, kérés, elköszönés Étkezés Élelmiszerek</p>		

<p>Terítés, étkezés kellékei Családi ünnepek: születésnap Mártonnap, Mikulás, Anyák napja C. <i>Iskola, képzés, hivatás:</i> Osztályterem, berendezési tárgyak Tantárgyak, órarend D. <i>Gazdaság, technika, környezet:</i> Saját lakóhely, lakás Vásárlás Közlekedés: járművek Természet és környezet, évszakok Állatok E. <i>Politika és társadalom:</i> Szabályok az osztályteremben.</p>	
Fogalmak	<p>Család, családtag, test, testápolás, hobbi, születésnap, étel-miszer, étkezés, ünnep, iskola, tantárgy, osztály, falu, város, lakás, vásárlás, jármű, természet, szabály.</p> <p>Tempó, hangerő, ritmus, hangsúly, arcjáték, köszönés, megszólítás, kérés, köszönetnyilvánítás.</p>
Javasolt tevékenységek	<p>Igaz-hamis állításokat megkülönböztetni. Különböző beszédhelyzetekben begyakorolt panelekkel rövid párbeszédet folytatni. Szókincset memóriajátékkal, dominóval gyakorolni, elmélyíteni. Ismert tartalmakat vizualizálni.</p>

Témakör	Ismeretek a nyelvről	Javasolt óraszám: 8
Tanulási eredmények	<p>A nyelvtani ismeretek utánzásra alapuló alkalmazása a mai német nyelv normáinak megfelelően. A német irodalmi nyelv követelményeinek megfelelő kiejtés és hangsúlyozás elsajátítása.</p>	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek		
<p>A nyelvtani kompetencia kialakítása nyelvi cselekvésen keresztül implicit módszerekkel, az utánzás elvét követve. A tanult köznyelvi szókészletet érezhető akcentus ellenére kevés hibával kiejteni és hangsúlyozni. Néhány gyakran használt kifejezést, mondókát kevés hibával kiejteni és hangsúlyozni. Az alábbiakban felsoroltak utánzásra alapuló elsajátíttatása (nem kognitív nyelvtanulás)</p>		
Fogalmak	hanglejtés, hangszín	
Javasolt tevékenységek	Hibakereső.	

Témakör	Irodalmi kultúra	Javasolt óraszám: 10
Tanulási	<p>A magyarországi német és német irodalomból vett népköltészeti alkotások megtanulása. (pl.: versmondó versenyre)</p>	

eredmények	
Fejlesztési feladatok/Ismeretek	
<p>Mondókákat, rigmusokat, rímes verseket megtanulni.</p> <p>Ismeretterjesztő szövegek: Család, mindennapi élet, élethelyzetek, viselkedés, emberi kapcsolatok, ünnepek, egészség, életmód, természet- és környezetvédelem, iskola, kulturális élet, média.</p> <p>Mondókák, gyermekversek: Gina Ruck-Pauqué: <i>Das Haus</i>; Friedl Hofbauer: <i>Was alles in der Schultasche ist</i>; Christian Morganstern: <i>Die drei Spatzen</i>. <i>További szerzők:</i> James Krüss, Georg Bydliniski, Josef Guggenmos, Robert Reineck, Christine Nöstlinger, Ursula Wölfel, Eleonore Zuzak, Helga Höfle, Detlev Kersten, Ilse Kleberger, Jochen Krüger, Peter Hacks, Wolfgang Menzel, Manfred Mai, Hans Manz, Franz Wittkamp.</p>	
Fogalmak	Vers, mondóka
Javasolt tevékenységek	Korosztálynak megfelelő színdarabot, musicalt megtekinteni.

A továbbhaladás feltételei:

A tanuló tudjon bemutatkozni németül, tudja megnevezni a családtagjait, ismerje a köszönési formákat napszakoknak megfelelően, ismerje a taneszközöket, a színeket, a lakás/tanterem berendezési tárgyait, az alapvető élelmiszereket és a közlekedési eszközöket. Tudja megnevezni a jeles napokat, kép alapján a cselekvéseket, illetve az ismert szavakat és ezeket a képekhez kötni, hallás után felismerni. Számoljon 12-ig, nevezze meg az évszakokat, hónapokat, napokat. Képes legyen követni az egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazott és nonverbális elemekkel támogatott óravezetést. Értse meg az ismert témákhoz kapcsolódó, szavakból, rövid mondatokból álló kérdéseket és kijelentéseket, a rövid és egyszerű tanári utasításokat. Ismerjen 5 mondókát, 5 verset és 5 dalt.